

Betydelig bidrag med noen mangler

Svein Eikeseth

Autisme og mental helse utgjør en oppdatert kunnskapsoversikt om autisme og vanlige tilleggslidelser, og er en vellykket bok – trass noen vesentlige mangler.

Bok Autisme og mental helse **Forfatter** Sissel Berge Helverschou (red.) **År** 2022 **Forlag** Gyldendal **Sider** 338

Autismespekterforstyrrelse er en livslang, ikke-progressiv nevrobiologisk tilstand som vanligvis oppstår før barnet er tre år gammelt. Frem til 1980-tallet var autisme en lite kjent tilstand, blant annet fordi forekomsten var antatt å være svært lav (4 per 10 000; DeMyer et al., 1981). Majoriteten av de som fikk diagnosen, hadde utviklingshemming som tilleggslidelse og bodde på institusjoner. Rådende oppfatning var at disse individene ikke hadde andre psykiske vansker. I dag vet man at forekomsten av autisme er mye høyere enn tidligere antatt (ca. 1 %; Zeidan et al., 2022), og at personer med autisme har økt sårbarhet for å utvikle en rekke psykiske tilleggslidelser. Kaat og kolleger (2013) rapporterte at så mange som 86 % av personer med autisme, har én eller flere tilleggsvansker. Med dette bakteppet er det behov for en oppdatert kunnskapsoversikt om autismslidelser og vanlige komorbide tilstander.

Rekker over mye

Sissel Berge Helverschou har fått med seg mange av de mest fremtredende fagfolkene i Norge på dette området, og har satt sammen en bok med stor tematisk bredde. Boken innledes med informasjon om diagnose, kjennetegn, forekomst, historikk, årsaker og viktigheten av somatisk utredning, for komorbide tilstander adresseres i kapitler om angst og tvangslidelser, depresjon, psykose, traumer, personlighetsforstyrrelser, kriminalitet og kjønnsinkongruens. Disse etterfølges av fem kapitler om behandling, miljøterapi og psykoedukasjon. Boken avsluttes med to kapitler som omhandler avhengighet og spiseforstyrrelser. Boken favner bredt, men kunne med fordel vært organisert i ulike deler for å gjøre den mer oversiktlig for leseren.

Det faglige nivået på kapitlene er godt, men temaene autisme og ADHD og autisme og atferdsproblemer er ikke adressert i boken.

Spesielt interessant er kapittelet skrevet av leder for Autismeforeningen, Annette Drangsholt, som fra et brukerperspektiv beskriver hvordan lite helhetlige tjenester, mangelfull involvering av brukere og pårørende samt manglende fokus på forebygging faktisk kan føre til økning i tilleggsvansker hos personer med autisme.

Peker videre

Det faglige nivået på kapitlene er godt, men temaene autisme og ADHD og autisme og atferdsproblemer er ikke adressert i boken. Dette er en vesentlig mangel, all den tid ADHD og atferdsproblemer er blant de mest prevalente komorbide tilstandene hos personer med autisme (Kaat et al., 2013). Boken kunne også vært enda nyttigere om den hadde vært tydeligere angående hvilke tilpasninger og hensyn klinikere bør gjøre når de skal behandle tilleggslidelser hos personer med autisme. Imidlertid skyldes dette i noen tilfeller at det ikke finnes særlig mye forskning på feltet, eksempelvis for autisme og personlighetsforstyrrelser. Kapittelet om kognitiv atferdsterapi ved angstlidelser er eksempel på et kapittel som tydelig adresserer tilpasninger opp mot autismegruppen. Dette er viktige områder for videre forskning, som boken bidrar til å belyse. Til tross for noen mangler, er dette en betydningsfull oppsummering av nyere kunnskap om autismspekterforstyrrelser som kan bidra til å heve kompetansen hos fagpersoner som skal møte og hjelpe denne pasientgruppen.

Referanser

- DeMyer, M. K., Hingtgen, J. N. & Jackson, R. K. (1981). Infantile autism reviewed: a decade of research. *Schizophrenia Bulletin*, 7(3), 388–451. <https://doi.org/10.1093/schbul/7.3.388>
- Kaat, A. J., Gadow, K. D. & Lecavalier, L. (2013). Psychiatric symptom impairment in children with autism spectrum disorders. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 41(6), 959–969. <https://doi.org/10.1007/s10802-013-9739-7>
- Zeidan, J., Fombonne, E., Scora, J., Ibrahim, A., Durkin, M. S., Saxena, S., Yusuf, A., Shih, A. & Elsabbagh, M. (2022). Global prevalence of autism: A systematic review update. *Autism Research*, 15(5), 778–790. <https://doi.org/10.1002/aur.2696>